

Stakeholdersforum Ronde Tafel Arbeidszorg

28 november 2013

- Verslag panelgesprek
-

1 Deelnemers

- CD&V: Stefaan Vercamer - federaal parlement (kamer)
- N-VA: Helga Stevens - federaal parlement (senaat) en Vlaams parlement
- Groen: Björn Rzoska - Vlaams parlement
- SP.A: Bart Van Malderen – Vlaams parlement

Niet aanwezig

Open VLD: Lieve Wierinck

Knelpunt 1: Door actief te zijn in arbeidszorg, maakt een arbeidszorgmedewerker kosten.

Algemeen:

Is inderdaad een aandachtspunt waar over nagedacht dient te worden. W² draagt de intentie in zich om een compensatie voor de onkosten voor deelname te voorzien. Vraag is of er gestreefd moet worden naar een (ruimere) onkostenvergoeding en/of er eerder gekozen dient te worden voor een stimuleringspremie (bovenop de onkostenvergoeding)?

Specifiek:

Vanuit NVA: opletten voor creëren nieuwe werkloosheidsval. De uitkeringen zijn te laag.

Vanuit SPA: Opletten voor creëren nieuw nepstatuut.

Vanuit Groen: Belang aan eenvormigheid bij betalen onkostenvergoeding of stimuleringspremie

Vanuit Groen en NVA: Degressiviteit van de uitkeringen kan niet voor groep arbeidszorgmedewerkers

Knelpunt 2: Het ontbreekt aan modaliteiten die activering mogelijk maken voor iedereen.

Niet behandeld

Knelpunt 3: De brug tussen verschillende (vervangings-)inkomens ontbreekt.

Algemeen:

Wordt herkend, maar eerder gezien als een probleem op administratief niveau.

Combinatie werken – arbeidszorg binnen vervangingsinkomen is reeds mogelijk met RIZIV-uitkering

Knelpunt 4: Binnen elk vervangingsinkomen heeft arbeidszorg een weg gevonden, maar het is geen weg op maat van arbeidszorg.

Algemeen:

Of er een eenvormig statuut voor alle arbeidszorgmedewerkers moet komen, is niet duidelijk.

Arbeidszorg mag recht op specifieke uitkering niet ondergraven.

Nood aan regels op maat van de arbeidszorgmedewerker binnen elk statuut zijn noodzakelijk

Er dient nagedacht te worden over voor- en nadelen van het invoeren van een specifiek statuut met inkomensgarantie voor die groep arbeidszorgmedewerkers met een lange periode inactiviteit op de betaalde arbeidsmarkt en voor wie betaald werk niet meer mogelijk is

Specifiek

Vanuit SPA en CDV: prioriteit ligt nu bij uitbouwen W². Moet een kader vormen voor gesprekken met federale overheid rond statuut.

Vanuit CDV: lokaal bestuur dient de verantwoordelijkheid te krijgen voor die groep voor wie betaald werk niet meer mogelijk is.

Vooraf Groen wil de mogelijkheid voor een apart statuut arbeidszorg nog open houden. Ook de anderen sluiten het niet helemaal uit.

Knelpunt 5: Elk statuut zet druk.

Algemeen:

Belang van inzetten op participeren in de maatschappij

Specifiek

SPA en NVA: belang van doorstroming naar betaalde arbeidsmarkt en dus van inzetten op begeleiding richting doorstroming SPA en CDV: belang van uitbouwen trede 3 van de participatieladder Groen en NVA: maatregel inzake degressiviteit van de uitkeringen kan niet voor arbeidszorgmedewerkers. Nuance Groen: feitelijk voor niemand.

3 Verslag Inbreng sprekers

Knelpunt1: Door actief te zijn in arbeidszorg, maakt een arbeidszorgmedewerker kosten.

Probleemstelling

Een arbeidszorgmedewerker maakt kosten om deel te nemen aan arbeidszorg, maar hij wordt hier niet voor vergoed. Bij een werkloze die een VDAB-opleiding volgt, is dit wel het geval. t. Kan dat?

Helga Stevens:

Ik ben er nog niet uit. Maar we mogen geen nepstatuut creëren. Opletten voor creëren nieuwe werkloosheidsval. – Simon doet het niet voor het geld. Maar de vervangingsinkomens zijn laag, en bovendien hebben ze kosten... Ze moeten een beloning krijgen, maar hoe, weet ik niet.

Er dient nagedacht te worden of en hoe de terugbetaling van de kosten, geregeld kan worden. Het PWA-systeem waarbij bovenop de uitkering een stimuleringspremie betaald wordt, kan hier een voorbeeld zijn.

Het gevaar bestaat dat het voorzien van een onkostenvergoeding voor de arbeidszorgmedewerker een nieuwe werkloosheidsval creëert. Er kan niet ontkend worden dat het probleem algemener dient gesteld te worden: de vervangingsinkomsten zijn gewoon te laag. Terwijl we te veel belastingen betalen.

Ze mogen ook geen goedkope arbeidskrachten worden. – Je moet ook de middelen hebben om een vergoeding te geven.

Stefaan Vercamer

Omkadering is belangrijk. Als we kosten willen vergoeden, moeten we daarvoor de middelen vinden (bij Vlaanderen, de Provincies?)

Bart Van Malderen

Deze vraag hangt samen met het statuut. Een éénvormige, hogere stimulansvergoeding zou in feite een 'statuut' betekenen. We zijn daar geen voorstander van. De arbeidszorgmedewerkers doen het trouwens niet voor het geld (cfr. Simon !), ze doen het voor het respect, de zinvolle bezigheid,... De 1 euro is een symbolische vergoeding.

De conceptnota W2 bevat de intentie om voor de doelgroep een compensatie voor gemaakte kosten te voorzien. Mensen mogen niet in armoede verglijden door actief te zijn binnen arbeidszorg. Ook

daarom moeten uitkeringen op elkaar afgestemd worden. Probleem is dat uitkeringen te laag zijn. Wij willen de WL-uitkeringen NIET beperken in de tijd!

Björn Rzoska

Wij zijn voor een eenvormig kader voor een onkostenvergoeding. Wie zich inspant, mag daar niet de dupe van zijn. Ook voor een extra stimulanspremie moeten er eenvormige regels zijn.

Premie van 1 EUR per uur die in bepaalde arbeidszorginitiatieven betaald wordt, vormt toch een stimulans en betekent een waardering voor werk.

Vaststelling dat uitkeringen onder de Europese armoedegrens zitten; het is niet verantwoord dat de moed niet bestaat deze te verhogen. Wij deden een wetsvoorstel om de uitkeringen op te trekken tot de armoedegrens. Dit kost 1,2 miljard euro. Als je dat vergelijkt met de kost om de banken te redden...

Knelpunt 3: De brug tussen verschillende (vervangings-)inkomens ontbreekt.

Probleemstelling

De afstand tussen 'Werk' en 'Uitkeringsgerechtigd zijn' is te groot. Er dient een terugkeergarantie naar het oorspronkelijk uitkeringsstelsel voorzien te worden. Tussenschotten tussen de verschillende uitkeringen dienen weggewerkt te worden. Combinaties uitkeringen met deelname aan arbeidszorg- werken moeten mogelijk zijn.

Helga Stevens:

Combinatie is al mogelijk bij het RIZIV. Maar het moet beter georganiseerd worden. Mensen moeten gerustgesteld kunnen worden dat er geen nadelige gevolgen zijn als ze terug gaan werken. Er moet een terugvalpositie zijn. Halftijds werken moet mogelijk zijn.

Stefaan Vercamer

Niet meer aanwezig

Bart Van Malderen

Belangrijk om tussenschotten weg te werken. Dit is ook de bedoeling van het maatwerkdecreet. Er moeten "warme overgangen" mogelijk zijn. Terugkeergarantie is belangrijk.

Gevoel dat deze zich vooral op administratief niveau situeren..

Björn Rzoska

Mogelijkheid om te combineren is inderdaad belangrijk

Knelpunt 4: Binnen elk vervangingsinkomen heeft arbeidszorg een weg gevonden, maar het is geen weg op maat van arbeidszorg.

Probleemstelling: apart statuut Arbeidszorg of binnen elk statuut eigen regels op maat van Arbeidszorg of compromis: 1stefase van inactiviteit in statuut blijven met regels op maat van arbeidszorg en bij langdurigheid overgaan naar een nieuw statuut

Helga Stevens:

Harmonisering van regels voor Arbeidszorg binnen de verschillende statuten is belangrijk. Daarom vormt het ontwikkelen van een wettelijk kader een prioriteit. Het W²-kader is een eerste stap naar een harmonisering van de verschillende statuten. Er dient dus prioriteit gegeven te worden aan het ontwikkelen van W². Nadruk dient te liggen op mensen zoveel mogelijk laten doorstromen naar betaald werk. Dit geldt zowel voor mensen met een RVA-uitkering, als voor mensen op RIZIV. Als activering niet kan, moeten mensen terecht kunnen in andere manieren van participatie, zoals arbeidszorg.

Belangrijk is dat mensen in een juist statuut terecht komen. Voor veel mensen is het RVA-statuuat een oneigenlijk statuut. Genieten van een RVA-uitkering betekent immers dat je geschikt bent voor betaald werk. Hetzelfde geldt trouwens voor mensen met een RIZIV-uitkering. Ook deze uitkering is in principe tijdelijk en ook dienen inspanningen te gebeuren om deze mensen toe te leiden naar betaald werk.

Diversiteit aan uitkeringen en diversiteit binnen deze verschillende uitkeringen is historisch gegroeid. Na WO II ontstond ons sociale zekerheidsstelsel, waarin elk soort uitkeringen (WL, ZIV,...) eigen doelstellingen had. Nu is er nood om te kijken wat de essentie van elk systeem is, hoe we mensen kunnen activeren, wie er wil werken,... We moeten kijken naar wat er bestaat, en wat er beter kan. Maar binnen deze statuten dient gepleit te worden voor een geschikte plaats voor arbeidszorgmedewerkers. Misschien moet er voor mensen van wie blijkt dat zij ook op middellange termijn en ondanks de nodige ondersteuning, niet meer terecht kunnen op de betaalde arbeidsmarkt, een speciaal systeem gecreëerd worden. Probleem bij dit alles is het feit dat de uitkeringen een federale materie zijn, terwijl het W²-kader Vlaams is. Als het federale en Waalse niveau niet mee willen, is er een probleem.

Als er goede wil is, kunnen we veel bereiken.

(...professionalisering van controle-artsen en adviserend geneesheren...)

Het kan niet dat de maatregel inzake degressiviteit van de RVA-uitkering toegepast wordt bij arbeidszorgmedewerkers. Bij het uitwerken van deze maatregel, werd die groep inderdaad vergeten. Dat moeten we rechtzetten.

Stefaan Vercamer

In 1ste instantie is een nieuw statuut Arbeidszorg niet de aangewezen weg. Dit zou bv. ook effecten hebben op de opbouw van pensioenrechten,... RIZIV en RVA situeren zich binnen de sociale zekerheid. Rechthebbenden hebben hier rechten opgebouwd vanuit arbeid en hun uitkering wordt ook betaald met middelen vanuit arbeid. Het bijstandstelsel, zowel het leefloon als de tegemoetkomingen voor personen met een handicap, worden betaald met algemene middelen. Het is dus belangrijk om na te gaan hoe 'arbeidszorg' kan geregeld worden binnen de verschillende statuten. We zijn geen voorstander om een regelgeving te gaan ontwikkelen voor de uitzonderingen.

Daarnaast kan inderdaad de vraag gesteld worden of er een speciaal statuut kan gecreëerd worden voor een specifieke groep arbeidszorgmedewerkers die op middellange termijn ook met ondersteunende maatregelen, niet meer terecht zullen kunnen op de betaalde arbeidsmarkt en die aan de ondergrens zitten van hun inkomen. Arbeidszorg als finaliteit dient voor deze groep mogelijk te blijven. De positie van deze arbeidszorgmedewerkers kan lokaal aangestuurd worden. De financiële verantwoordelijkheid voor dit statuut voor een specifieke groep dient gedeeld te worden tussen de verschillende overheden.

Bart Van Malderen

Het gebrek aan een statuut op maat voor de arbeidszorgmedewerker heeft alles te maken met het feit dat er geen wettelijk kader is voor arbeidszorg. Er dient dus op de 1ste plaats een wettelijke invulling / erkenning te komen voor arbeidszorg en dit dient terug gekoppeld te worden naar degene die verantwoordelijk zijn voor de uitkeringen, namelijk het RIZIV, de RVA, de OCMW's. Het W²-kader dat door de Vlaamse regering werd goedgekeurd, vorm hier een aanzet. De staats hervorming geeft Vlaanderen bevoegdheden inzake het arbeidsmarktbeleid, m.b.t. begeleiden en sanctioneren van werklozen. Samenwerking tussen federaal en gewestelijk niveau komt op gang. Zo vond op 6 november een overleg plaats tussen RVA en VDAB rond het statuut van de 'niet-toeleidbaren'. Een oplossing voor dit probleem wordt uiterlijk eind volgend jaar verwacht. (Samenwerkingsakkoord).

Voor ons zijn 3 principes belangrijk:

- 1) Respect voor de persoon, maatwerk: belangrijk is dat de arbeidszorgmedewerker terecht komt in een statuut op maat. Hierbij mag zijn persoonlijke historiek niet verwaarloosd worden.
- 2) Rechtszekerheid: Er mag niet voorbij gegaan worden aan het gegeven dat de arbeidszorgmedewerker zijn rechten op een uitkering op één of andere manier verworven heeft. Hij moet dit recht kunnen uitputten. Wat niet kan is dat een werkzoekende door een traject te volgen in een onzekere situatie terecht komt.
- 3) Geen verdringing / concurrentie tussen de statuten: Verdrijving van het ene statuut naar het andere vormt hier een knelpunt, vb van RVA naar RIZIV of leefloon.

Een nieuw statuut voor arbeidszorg dreigt een nieuw nepstatuut te worden. Het creëren van een nieuw inkomensstatuut, of van regels op maat van arbeidszorg binnen elk statuut, houdt daarenboven het gevaar voor 'overregulering' in. Met andere woorden: een gedoogbeleid heeft ook zijn voordelen. Het is best om de bestaande statuten in te passen in het W² kader.

Björn Rzoska

Misschien moet er toch wèl een apart statuut komen...? Wij zijn er nog niet uit, maar willen deze mogelijkheid nu zeker nog niet uitsluiten. Keuze voor één apart statuut of een regeling op maat van de arbeidszorgmedewerker binnen elk statuut, is geen simpele keuze. Wat duidelijk is, is dat sociale activering een aantal knelpunten inzake statuut of gebrek aan statuut nog heeft verscherpt. Na 11 jaar is er niets veranderd... Er is een grote groep mensen die tussen wal en schip vallen, dit moeten we aanpakken.

Momenteel is het moeilijk tussen het Vlaamse en federale niveau, en ook binnen de meerderheid.

Een specifiek statuut, voor die arbeidszorgmedewerkers voor wie na een langere periode van inactiviteit duidelijk is dat zij niet op middellange termijn op de betaalde arbeidsmarkt terecht kunnen, is misschien wel te overwegen.

Ivm maatwerk:

- Iemands rechten /statuut mag niet afhangen van een persoon! (... vb. persoon van de adviserend geneesheer...).
- Vraag is of het lokaal niveau het best geschikt is om de verantwoordelijkheid voor deze uitkering op zich te nemen. In het parlement is discussie over de rol van het OCMW in W². Het lokale niveau heeft volgens ons wel een rol te spelen, maar de diversiteit mag niet te groot zijn. We willen geen toevalsbeleid, geen gedoogbeleid.

Conclusie van Chris De Nijs:

- pleidooi voor duidelijkheid binnen elk statuut
- of dit betekent dat er een nieuw statuut moet komen, is nog niet voor iedereen duidelijk

Knelpunt5 : Elk statuut zet druk.

Probleemstelling: is activering nodig voor een groep van wie blijkt dat, ook mits de nodige ondersteuning, betaalde arbeid niet mogelijk is? Is het verantwoord om mensen van wie al lang duidelijk is dat ze nooit betaald aan het werk zullen kunnen, toch onder druk te zetten om richting betaalde arbeidsmarkt te groeien? Maatregel van degressiviteit van de werkloosheidsuitkeringen vormt hier een voorbeeld van.

Helga Stevens

Activering is een moeilijk verhaal. Het is belangrijk mensen te laten participeren via betaalde arbeid. Wat dit precies betekent, hangt af van persoon tot persoon. Ons uitgangspunt is dat we moeten proberen iedereen te laten participeren, bij voorkeur via betaald werk. Ik moet elk jaar bewijzen dat ik doof ben, maar dat wil niet zeggen dat ik niet kan werken. Mits een aangepast ondersteuningskader kan er veel bereikt worden. Arbeidszorg kàn voor iemand de beste manier zijn, maar niet voor iedereen. Er blijft een periodieke evaluatie nodig, bv. na 5 of 10 jaar. Er dient vermeden te worden dat arbeidszorg een parkeerplaats, of een vuilbak, wordt.

Degressiviteit: we verloren de arbeidszorgmedewerkers uit het oog! Dat moeten we rechtzetten.

Misschien moeten we toch een apart statuut maken voor wie werkelijk niet meer aan het werk kan...? Als iemand 10 jaar werkloos is, dan is er meer aan de hand...

Stefaan Vercamer

Ik ben voor activering, maar met nuances! Sociale activering in de ruime zin van het woord.

Activering brengt het beste in mensen naar boven. Met een beetje druk, kunnen we mensen vooruit helpen. Dit is niet eenvoudig, maar we mogen niet vervallen in een compassieverhaal. Activering moet mensen terug een plaats geven in de maatschappij. Daarvoor mogen we best wel wat aan

mensen trekken. Wat druk voor mensen die zich isoleren, kan geen kwaad. We mogen best wat eisen stellen, maar moeten wel op maat werken. Wie echt niet meer mee kan en dan in arbeidszorg terecht komt, is niet meer toeleidbaar. Het uitbouwen van 'trede 3 – arbeidsmatige activiteiten met begeleiding en ondersteuning vanuit hulpverlening en zorg' biedt kansen voor deze groep. Maar dat wil niet zeggen dat het inkomen van deze mensen in gevaar mag komen. Het garanderen van een forfaitair inkomen voor deze groep dient hier bekeken te worden.

Ivm degressiviteit: Binnen elk statuut moeten er afspraken komen, o.a. over sanctioneren... maar we moeten vooral een positief verhaal maken.

Bart Van Malderen

Niet werken maakt ongelukkig. De secundaire aspecten van arbeid zijn heel belangrijk! Maar we mogen hen niet opjagen! 50 % van de uitkeringsgerechtigde werkzoekenden zijn momenteel laaggeschoold. Inzetten op begeleiding van deze groep is dan ook noodzakelijk. Belangrijk is dat sociale activering gebeurt op maat. Sociale activering dient te vertrekken vanuit respect voor de eigenheid en het potentieel van de persoon in kwestie. Als trede 4 (toeleiding naar betaald werk) niet lukt, moeten mensen de kans hebben om op trede 3 te participeren. Het uitbouwen van trede 3 van de participatieladder dient mensen deze kans te bieden. Op deze trede mag geen druk zijn. De mensen moeten op trede 3 niet eindeloos geëvalueerd worden, wel begeleid en opgevolgd.

Als politici hebben we een verantwoordelijkheid over beeldvorming m.b.t. werklozen. Als het beeld wordt opgehangen dat alle werklozen profiteurs zijn, alsof alle leefloners geactiveerd kunnen worden,... dan moeten we dat beeld bijsturen.

Het evalueren van werklozen is OK, maar ook de instrumenten die ingezet worden om hen te activeren, moeten geëvalueerd worden.

Vanuit de SPA is er momenteel geen antwoord op de vraag of de maatregel inzake degressiviteit van de uitkeringen, ook moet gelden voor arbeidszorgmedewerkers.

Björn Rzoska

Manier waarop activering voor de groep arbeidszorgmedewerkers toegepast wordt, is momenteel te streng, en houdt geen rekening met hun specifieke situatie. Voor deze groep is de activeringsgedachte niet zo van toepassing. Deze groep wordt opgejaagd vanuit het idee dat de maatschappij zijn geld wil terug verdienen. Er is een tendens "We geven geld, dus willen we er iets voor terug".

Groen is nooit voorstander geweest van de maatregel inzake degressiviteit van de uitkeringen. Voor geen enkele groep dus ook niet voor de arbeidszorgmedewerkers.

Extra thema's (vanuit de zaal):

- 1) Brussel is een aparte situatie. Veel bevoegdheidsniveaus. Hoe zit het met arbeidszorg in Brussel? Arbeidszorg is daar momenteel bijna onbestaande...*

Björn Rzoska: Ik zal de staatssecretaris interpellieren.

Bart Van Malderen: W² = Werk (federaal) & Welzijn (gemeenschappen). Dit is niet eenvoudig. We moeten ACTIRIS aan de oren trekken.

Helga: Er moeten meer inspanningen gebeuren in Brussel.

2) *Er is een DAZ project, met 400 trajecten. We stellen vast dat de uitkeringen voor sommige arbeidszorgmedewerkers dalen (degressiviteit), dat het niet evident is om door te stromen naar een job in de sociale economie omdat daar weinig open plaatsen zijn... En er komt nu een tweede DAZ project, dit mag geen doodgeboren kind worden. Daarom vraag ik 2 engagementen:*

- a. *een cursistenstatuut voor de arbeidszorgmedewerkers, zodat ze hun kosten (kinderopvang, verplaatsing) vergoed krijgen, en de degressiviteit niet toegepast wordt. Dit kan Vlaanderen beslissen.*
- b. *200 extra jobs in de sociale economie (voltijds, deeltijds,...)*

Bart Van Malderen:

- a) In het W² decreet zal een antwoord moeten komen ivm cursistenstatuut.
- b) Er is géén groeipad voor jobs in SE ingeschreven.

Het zal krap worden om er binnen de regering uit te geraken voor het W² decreet, voor 25/05/2014.

Helga Stevens:

Ik zal de vraag (ivm cursistenstatuut) voorleggen en verdedigen. Maar ik heb geen vat op het antwoord. Er zijn ook budgettaire beperkingen.

Bjorn Rzoska:

Er is een stop & go beleid, met weinig resultaten. Ik hoop dat de meerderheid er iets mee doet.